BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 29 november 1974

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag (IV/27.095 — Frans-Japans kartel inzake kogellagers)

(Slechts de tekst in de Franse taal is authentiek)

(74/634/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening nr. 17/62 van de Raad van 6 februari 1962 (1), en met name op de artikelen 1 en 3,

Gezien het besluit van de Commissie van 14 november 1973 om ambtshalve een procedure in te leiden in toepassing van artikel 3 van Verordening nr. 17/62 ten aanzien van de Franse en Japanse ondernemingen die deelnemen aan een in 1972 gesloten overeenkomst tot verhoging van de invoerprijzen in Frankrijk voor kogellagers van Japanse herkomst,

Na uitvoering van verificaties in toepassing van artikel 14 van Verordening nr. 17/62 en gehoord de betrokkenen conform artikel 19, lid 1, van deze verordening en de bepalingen van Verordening nr. 99/63/EEG van 25 juli 1963 (2),

Gezien het advies van het Adviescomité voor Mededingingsregelingen en Economische Machtsposities, ingewonnen conform artikel 10 van Verordening nr. 17/62 op 27 september 1974,

I. *De feiten*

1. Overwegende dat de Commissie, naar aanleiding van verificaties in Frankrijk, de volgende feiten heeft vastgesteld:

   a) Op 16 februari 1972 hebben de Japanse kogellagerfabrikanten op eigen verzoek hun Franse tengenhangers ontmoet op de zetel van de Chambre Syndicale Nationale de la Mécanique de Haute Précision (hierna Chambre Syndicale te noemen) te Parijs. Deze vergadering vond plaats op aanvraag van de Japanse fabrikanten welke reeds in 1966 ertoe gekomen waren hun prijsbeleid in Frankrijk met hun Franse concurrenten te bespreken. Aan deze vergadering namen deel: aan Franse zijde vertegenwoordigers van de Chambre Syndicale en van de lagerfabrikanten, waaronder met name de volgende kogellagerfabrikanten: SKF, Compagnie d'Application Mécaniques (hierna SKF te noemen), en SNR, Société Nouvelle de Roulements (hierna SNR te noemen); aan Japanse zijde: vertegenwoordigers van de Japan Bearing Industrial Association (hierna Japan Association te noemen) en de vier voornaamste Japanse kogellagerfabrikanten: Nippon Seiko Kaisha (hierna NSK te noemen); NTN Toyo Bearing Co. Ltd (hierna NTN te noemen); Koyo Seiko Co. Ltd (hierna Koyo te noemen) en Fujikoshi Ltd (hierna Fujikoshi te noemen).

   Volgende uittreksels uit de notulen van deze vergadering, welke door de Chambre Syndicale werden opgesteld (3) kunnen worden aangehaald:

   .....

   „De Heer B (woordvoerder van de Franse delegatie) vraagt aan de Heer I (woordvoerder van de Japanse delegatie) wat de Japanse lagerfabrikanten kunnen doen om de Japanse import in Frankrijk te verminderen, de prijzen te verhogen de re-import en prijzen te controleren.

   Na te hebben opgemerkt dat bepaalde import in transito plaatsvindt via Duitsland, België en Nederland, verklaart hij dat de importstatistieken voor lagers in Frankrijk ter beschikking van de Japanse delegatie staan.

   .....

   De Franse lagerfabrikanten wensen te weten of hun Japanse collega's besloten waren hun prijzen, gezien de in Frankrijk geprojecteerde verhoging, de volgende maand april te verhogen.

   .....

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.

(3) De notulen waarnaar hieronder zal worden verwezen, zijn verkregen bij de verificaties die bij de Franse fabrikanten zijn verricht en zijn door de laatstgenoemden opgesteld. Zij zouden niet aan de Japanse fabrikanten zijn meegedeeld. De door de laatstgenoemden tijdens de procedure aan de Commissie overgelegde notulen bevestigen echter de zin van de genoemde uittreksels.

Na raadpleging van de leden van zijn delegatie heeft de Heer I medegedeeld dat de vier vertegenwoordigde vennootschappen instemmen met een officiële verklaring van de gemeenschappelijke prijzen zonder dat er vooraf een studie van zou zijn gemaakt.

.....

Na de leden van de Japanse delegatie te hebben geraadpleegd erkent de heer I dat het huidige verschil tussen de Franse en Japanse prijzen ongeveer 15 % bedraagt met inbegrip van de geprojecteerde Franse prijsverhoging met 5 tot 6 % in april eerstvolgend. De Japanse fabrikanten stellen voor het verschil te brengen op 5 of 8 %.

De heer B herhaalt zijn vraag inzake een schriftelijke overeenkomst.

De heer I antwoordt dat hij onmiddellijk na terugkeer in Japan contacten zal opnemen en daarover zal schrijven.

Vervolgens heeft de heer B in herinnering gebracht dat de Franse lagerconstructeurs vragen:

1. een onmiddellijke verhoging van 15 %;

2. in de toekomst inachtneming van een maximum-prijsverschil van 5 %. De prijzen van de Japanse lagers worden uitgedrukt in franken;

3. de organisatie van een doeltreffend controlesysteem op de Japanse lagerimport in Frankrijk;

4. een nieuwe Frans-Japanse ontmoeting binnen zes maanden of binnen een jaar om de toepassing van de overeenkomst te toetsen.

De CSNMHP (Chambre Syndicale) zal aan de Heer I een brief sturen om uiteen te zetten wat gedurende deze vergadering werd gesteld."

b) Bij brief van 3 maart 1972 welke in het frans aan de Japan Association was geadresseerd heeft de Chambre Syndicale de Japanse fabrikanten herinnerd aan „de twee voornaamste bedenkingen die de exportpolitiek van de Japanse lagerfabrikanten bij de Franse fabrikanten opwekt".

Deze bedenkingen hadden enerzijds betrekking op het peil van de prijzen die door de Japanse fabrikanten aan hun importeurs in Frankrijk werden toegestaan en anderzijds op de uitbreiding van de Japanse export van lagers naar Frankrijk. Op deze twee punten heeft de Chambre Syndicale de Japan Association gevraagd, te bevorderen dat de Japanse fabrikanten haar via haar tussenpersoon in een vóór 15 maart tot hen te richten brief respectievelijk op de hoogte te houden van „de doeltreffende maatregelen van de Japanse fabrikanten om deze situatie van abnormaal lage prijzen te verbeteren" en „de concrete besluiten waarmee een einde wordt gemaakt aan zulk een groei van hun export . . ."

Op 10 maart 1972 werd namens de Japan Association aan de Chambre Syndicale een engelse brief gezonden, welke met name de volgende passages inhield (uittreksels van de Franse vertaling door de Chambre Syndicale):

„Onmiddellijk na onze terugkeer in Japan hebben wij overlegd en de maatregelen besproken welke ten doel hadden de geest van de vergadering in feiten om te zetten. De volgende besluiten zijn door de vier voornaamste Japanse lagerfabrikanten die aan de vergadering deelnamen genomen:

1. Wij hadden aangekondigd dat wij de structuur van de prijzen en verkoopvoorwaarden voor Japanse kogellagers zouden aanpassen aan die van de Franse fabrikanten; in die zin zullen wij onze verkopen op uw markt organiseren en zullen wij het uiterste doen om het verschil tussen de prijzen van de plaatselijke produkten en de onze in de toekomst op 5 tot 8 % te stellen. In de eerste plaats gaan wij alle nodige maatregelen nemen om het verschil tussen onze prijsschaal en het peil der plaatselijke prijzen, zo mogelijk, tot minder dan 10 % terug te brengen.

2. De gefactureerde Japanse prijzen worden met 10 tot 12 % in dollars verhoogd vanaf 1 april 1972.

3. De verkoopprijzen zullen niet voor lange perioden worden vastgesteld; indien de prijzen van de Franse fabrikanten stijgen, zullen de Japanners hen volgen. Elk van de voornaamste fabrikanten zal een prijscourant laten drukken waarin de bovenbeschreven politiek is weerspiegeld.

4. Na de verhoging van de verkoopprijzen voor Japanse lagers zal iedere fabrikant deze catalogus in maart of april publiceren.

5. Op basis van de Franse importstatistieken zullen wij bijzondere aandacht schenken aan de beperking van een abnormale toename van de export van Japanse lagers op de Franse markt.

.....

8. Het hoger directiepersoneel van de vier voornaamste fabrikanten zal uw land begin juni bezoeken en U de concrete maatregelen uiteenzetten die op de bovengenoemde punten zullen zijn genomen. Het zal trachten de besprekingen over de middelen om een duurzame welvaart voor de industrieën van onze twee landen voort te zetten."

.....

Bij brief van 27 april 1972 heeft de vice-voorzitter van de Chambre Syndicale met name het volgende geantwoord:

„Veroorlooft U mij U hartelijk te danken voor uw brief van 10 maart 1972, waarin U de besluiten weergeeft die door de voornaamste Japanse lagerconstructeurs zijn genomen na onze ontmoeting van 16 februari jl.

Mijn collega's en ik hebben met zorg de voorwaarden in uw correspondentie bestudeerd en zijn tot de volgende conclusies gekomen:

1. Wij nemen nota van uw besluit om de structuur van de prijzen en verkoopvoorwaarden voor uw kogellagers aan te passen aan die van de Franse constructeurs, ten einde het verschil tussen de prijzen op de Franse markt te verminderen.

2. Wij merken op dat de verhoging van 10 tot 12 % in dollars op 1 april 1972 in werkelijkheid, gezien de veranderingen in de monetaire pariteit in Frankrijk slechts een geringe verhoging vertegenwoordigt: ten hoogste 3 %. Zij kan slechts als een eerste etappe worden beschouwd die, wil men het doel bereiken dat in de eerste alinea van uw brief is neergelegd, zeer snel door andere verhogingen moet worden gevolgd.

3. Deze verhoging van 1 april 1972 geeft, voor de Japanse lagers, prijzen in yens die nog aanzienlijk onder die zullen liggen welke vóór de wijziging van de geldkoersen in december 1971 werden toegepast. Een tweede etappe zou, binnen zeer korte tijd, de prijzen van de Japanse lagers moeten brengen op het peil dat zij hadden vóór de schommelingen in de wisselgeldkoersen. Deze etappe lijkt ons onontbeerlijk om het verschil met de prijzen der Franse lagers te verminderen.

4. Wij nemen nota van het besluit van de Japanse constructeurs om in Frankrijk de tarieven te publiceren waarin de nieuwe prijspolitiek tot uiting komt, en wij zouden het op prijs stellen indien deze publikatie vergezeld zou gaan van een commentaar dat de klanten in kennis stelt van de voorziene prijsontwikkelingen in het komende jaar.

5. Wij nemen nota van uw besluit om doeltreffende maatregelen te nemen om de abnormale verhoging van uw export van lagers naar de Franse markt te corrigeren. De Chambre Syndicale Nationale de la Mécanique de Haute Précision zal U geregeld de Franse importstatistieken doen toekomen.

.....

Ten einde ieder misverstand te voorkomen, zou het wenselijk zijn dat de Japanse constructeurs onze Chambre Syndicale de tarieven doen toekomen die zij bij iedere aanpassing van de verkoopprijzen van hun lagers in Frankrijk zullen publiceren.

Wij zullen met groot genoegen de vertegenwoordigers der vier voornaamste Japanse lagerconstructeurs ontvangen. Wij hopen tijdens onze ontmoeting te kunnen vaststellen dat de maatregelen die zij hebben genomen doeltreffend blijken te zijn. Wij spreken tevens de wens uit, besprekingen over de in de toekomst te nemen maatregelen ter verzekering van een bevredigende ontwikkeling van de kogellagerindustrie van onze beide landen te kunnen voortzetten."

c) De vergadering waarop wordt gezinspeeld in de bovengenoemde brieven van 10 maart en 27 april, is gehouden op 13 juni 1972. Op deze vergadering heeft de vertegenwoordiger van de Japan Association op verzoek van de vertegenwoordiger van de Chambre Syndicale medegedeeld dat de door de Japanse fabrikanten genomen concrete maatregelen de volgende waren:

„1. Vanaf 1 april 1972 zijn de prijzen in dollars van alle lagers bestemd voor Frankrijk met 12 % verhoogd. Dit betekent in feite een verhoging met 5 tot 7 % van de prijzen op de Franse markt. De gevolgen

van deze maatregel zullen zich eerst vanaf de maand juli doen gevoelen.

2. Deze verhoging is in de Franse pers aangekondigd.

3. De Japanse fabrikanten stellen hun tarieven ter beschikking aan de Franse delegatie (een exemplaar van elk van deze tarieven is op de vergadering aan de Franse delegatie overhandigd)."

(Notulen blz. 3)

d) Op 26 juli 1972 hebben de Franse fabrikanten de Japanse fabrikanten te Parijs ontmoet. De discussie betrof voornamelijk de voorwaarden voor de toepassing van de prijstarieven in Frankrijk, die door de vertegenwoordiger van een der Franse fabrikanten „een politieke verkoopmotor" werden genoemd (notulen 2). De Franse fabrikanten hebben hun Japanse collega's medegedeeld dat de kortingen aan de hand van twee constante factoren werden toegekend: de betekenis van de klant en de aard van de produktie van de klant. De Japanse fabrikanten hebben medegedeeld dat zij dezelfde constante factoren toepasten. Niettemin hebben de Franse fabrikanten, van oordeel dat de bedragen der door de importeurs van Japanse produkten toegekende kortingen abnormaal hoog waren, hun Japanse collega's gevraagd, niet te volstaan met de verhoging van de prijzen in hun tarieven, maar ook toe te zien op de kortingen die door hun importeurs werden verleend;

2. a) Overwegende dat de door de hierboven genoemde feiten betrokken markt de Franse markt voor kogellagers van gangbaar type is, met uitzondering van de andere categorieën lagers, zoals naaldlagers, rollagers of lagers van speciaal type die, gezien hun technische kenmerken, niet daarvoor in de plaats kunnen worden gesteld; dat namelijk vooral, zoniet uitsluitend, op deze markt de concurrentie van de Japanse lagers ten tijde van de gerapporteerde feiten werd uitgeoefend (in de loop van het jaar 1972);

b) Overwegende dat in 1971 en in 1972 deze markt de volgende kenmerken vertoonde:

Het totale interne verbruik, welke een omzet van 416 200 000 FF in 1971 en 426 600 000 FF in 1972 vertegenwoordigde, werd resp. voor 52,1 % in 1971 en 58,7 % in 1972 gedekt door de fabricage van de Franse producenten.

Het aandeel van de import uit Japan, vertegenwoordigde 25,8 % in 1971 (51 500 000 FF) en 23 % in 1972 (40 700 000 FF) van de totale import aan deze lagers in Frankrijk, of 12,3 % resp. 9,6 % van het interne verbruik.

De import uit de overige vijf Lid-Staten van de E.E.G. bedroeg voor elk van deze twee jaren 39,6 % van de totale import, d.w.z. 18,7 % in 1971 en 16,2 % in 1972 van het interne verbruik.

De export van Frankrijk naar de E.E.G.-landen bedroeg 38 600 000 FF in 1971 en 37 300 000 FF in 1972, hetgeen resp. 28,8 % en 30 % van de totale Franse export of resp. 11,7 % en 10,2 % ten aanzien van het interne verbruik vertegenwoordigt.

c) Overwegende dat de toenmalige positie van SKF en SNR op deze markt als volgt kan worden beschreven:

SKF, Compagnie d'Applications Mécaniques, dochtermaatschappij voor meer dan 80 % van de Zweedse groep SKF (Aktiebolaget Svenska Kullagerfabriken) is de belangrijkste vennootschap in Frankrijk die is gespecialiseerd in de fabricage van kogellagers. Het aandeel van haar produktie in Frankrijk kan worden geschat op bijna 60 % en het aandeel van haar verkopen schommelt tussen 35 en 40 % van de Franse markt. SNR, een dochtermaatschappij voor 100 % van de groep Renault (automobielen), heeft een aandeel van bijna 25 % in de binnenlandse produktie en van ongeveer 10 % van de Franse markt.

d) Overwegende dat deze twee fabrikanten lid zijn van de Chambre Syndicale, afdeling „lagers van alle soorten, naaldlagers, kogellagers en rollagers"; dat het doel van dit syndicaat, zoals het is neergelegd in artikel 3 van zijn statuten, met name is:

„1. een groep van industriëlen te organiseren die hun cliëntèle garantie kunnen bieden van een mechanische fabricage van grote nauwkeurigheid,

2. hen te vertegenwoordigen bij de overheid, alle officiële of particuliere administraties, Kamers van Koophandel en andere industriële of commerciële groeperingen."

e) Overwegende dat NSK, NTN, Koyo en Fujikoshi zichzelf beschouwen als „de vier voornaamste Japanse producenten" en dat zij de belangrijkste leden zijn van de Japan Association;

f) Overwegende dat tussen begin 1972 en einde 1973 voor de artikelen die het grootste deel van de Japanse lagerverkopen in Frankrijk vertegenwoordigen (kogellagers van de categorieën 6 000 tot 6 300 en meer bepaald 6 000, 6004, 6200, 6205, 6210, 6305 en 6309), de in

Frankrijk geldende tarieven van de Japanse fabrikanten als volgt werden vermeerderd:

— dat een fabrikant tweemaal (in april en in oktober 1972) de voor zijn verdelers in Frankrijk geldende tarieven heeft verhoogd, waarbij deze prijzen van 7 tot 25 % werden vermeerderd;

— dat een fabrikant eveneens tweemaal (mei tot december 1972 en voor januari tot oktober 1973) de voor zijn verdelers in Frankrijk geldende tarieven heeft verhoogd van 3,3 tot 8,2 % in totaal;

— dat een andere fabrikant het voor zijn kopers geldende tarief van 2,4 % op 15 % heeft gebracht;

— dat nog een andere fabrikant die reeds in december 1971 een gemiddelde prijsverhoging van 14 % had toegepast, zijn prijzen gedurende deze periode niet meer heeft verhoogd.

II. Toepasselijkheid van artikel 85, lid 1

1. Overwegende dat artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag bepaalt dat onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen, welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst;

Overwegende dat in onderhavig geval, om te bepalen of dit artikel van toepassing is, de hierboven onder punt I. 1 weergegeven feiten moeten worden teruggeplaatst binnen het meer algemeen kader van de maatregelen die in Japan zijn genomen, ten einde de export van Japanse produkten naar de E.E.G. te controleren, hetzij door deze export te beperken, hetzij door deze aan regels te binden ten aanzien van prijzen, kwaliteiten of anderszins;

Overwegende inderdaad dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen vier soorten maatregelen die verschillend moeten worden beoordeeld:

a) maatregelen in het kader van handelsakkoorden tussen de Gemeenschap en Japan. Dit zijn daden van buitenlandse handelspolitiek die als zodanig ontsnappen aan de toepassing van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag;

b) maatregelen die de Japanse ondernemingen door de autoriteiten van hun land worden opgelegd. Deze maatregelen vallen evenmin onder toepassing van artikel 85;

Niettemin kan in deze twee gevallen artikel 85 van toepassing zijn op de overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen die zich daarbij zouden aansluiten.

c) de maatregelen die voortvloeien uit overeenkomsten of onderling afgestemde feitelijke gedragingen tussen ondernemingen die eenvoudig vergunning hebben gekregen van de Japanse autoriteiten op grond van hun binnenlands recht.

Zulk een vergunning, die voorwaarde is voor de binnenlandse legaliteit, kan een eventuele toepasselijkheid van artikel 85 niet in de weg staan, omdat zij geen enkele wijziging brengt in het feit dat de betrokken ondernemingen vrij waren de genoemde overeenkomst niet aan te gaan of zich aan de genoemde gedragingen niet over te geven;

d) de maatregelen die uitsluitend voortvloeien uit overeenkomsten, onderling afgestemde feitelijke gedragingen, of besluiten van ondernemersverenigingen, die hetzij eenzijdig door de Japanse ondernemingen, hetzij na overleg met de overeenkomstige Europese industrieën zijn uitgewerkt.

Deze maatregelen van particuliere aard kunnen ook onder artikel 85 vallen. De Commissie heeft uitdrukkelijk de aandacht van de ondernemingen daarop gevestigd door een bekendmaking in het Publikatieblad in oktober 1972 (1);

Overwegende dat de hierboven weergegeven feiten niet plaatsvonden in het kader van een handelsakkoord tussen de Gemeenschap en Japan; dat het evenmin gaat om maatregelen die de Japanse ondernemingen zijn opgelegd door de autoriteiten van hun land, noch, voor zover de Commissie bekend is, om maatregelen die door deze autoriteiten zijn goedgekeurd; dat het gaat om bilaterale maatregelen van particuliere aard, die tot geen enkele regeringsinterventie van Franse of Japanse zijde aanleiding hebben gegeven;

Overwegende dat deze maatregelen dus onder artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag kunnen vallen;

2. Overwegende dat uit de hierboven onder punt I beschreven feiten het volgende kan worden onthouden:

Tijdens de vergadering van 16 februari 1972 tussen de voornaamste Franse (SKF en SNR) en

(1) Bekendmaking betreffende de invoer van Japanse produkten in de Gemeenschap waarop het Verdrag van Rome van toepassing is, PB nr. C 111 van 21. 10. 1972, blz. 13.

Japanse lagerfabrikanten (NSK, NTN, Koyo en Fujikoshi) en hun respectievelijke beroepsorganisaties hebben de Franse fabrikanten hun Japanse concurrenten erom verzocht een schriftelijke overeenkomst te sluiten voornamelijk betreffende een prijsverhoging voor Japanse kogellagers die in Frankrijk worden geïmporteerd, ten einde deze prijzen nader bij die van lagers van plaatselijk fabrikaat te brengen een een maximaal prijsverschil van 5 % aan te houden. De betrokken Japanse fabrikanten hebben hun principieel akkoord betuigd betreffende deze verhogingsaanvraag zonder het bedrag ervan nauwkeurig te kunnen aangeven, noch de toepassingstermijn ervan.

Per brief van 3 maart 1972 welke aan de Japan Association was gericht, heeft de Chambre Syndicale de aanvraag welke zij tijdens voornoemde vergadering had gedaan, vernieuwd.

Per brief van 10 maart 1972 aan de Chambre Syndicale heeft de Japanse associatie het akkoord betreffende de aangevraagde principiële prijsverhoging van de Japanse fabrikanten bevestigd en hun voornemen aangeduid het prijsverschil onmiddellijk op maximaal 10 % terug te brengen tussen de Franse en Japanse lagers, en in de toekomst tussen 8 % en 5 %.

In zijn antwoord van 27 april 1972, heeft de onder-voorzitter van de Chambre Syndicale in naam van de Franse fabrikanten nota genomen van de verschillende beslissingen van de Japanse fabrikanten. Hij heeft echter aangedrongen op het feit dat de aangekondigde prijsverhoging slechts een eerste stap kon vormen, die snel door bijkomende maatregelen diende te worden gevolgd;

Overwegende dat dit aantoont dat Franse en Japanse fabrikanten door tussenkomst van hun respectievelijke beroepsorganisaties, een overeenkomst hebben gesloten betreffende een prijsverhoging voor Japanse kogellagers die in Frankrijk worden geïmporteerd, ten einde deze prijzen nader bij die van lagers van plaatselijk fabrikaat te brengen;

Overwegende dat het, anders dan partijen in hun antwoord op de mededeling van punten van bezwaar en op de hoorzitting hebben betoogd, voor de toepassing van artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag niet onmisbaar is dat deze overeenkomst zich aandient in de vorm van een juridisch bindende privaatrechtelijke conventie, maar dat het volstaat dat één van de partijen zich vrijwillig verbindt zijn handelingsvrijheid tegenover de wederpartij te beperken; dat dit in casu stellig het geval is, omdat enerzijds de Japanse associatie in haar geciteerde brief van 10 maart 1972 de Chambre Syndicale op de hoogte heeft gesteld van de door de Japanse fabrikanten aangegane verplichtingen om de prijzen van hun naar Frankrijk geëxporteerde lagers te verhogen en anderzijds de Chambre Syndicale in haar bovengenoemde brief van 27 april 1972 nota heeft genomen van deze verbintenissen uit naam van de Franse producenten;

Overwegende dat de partijen hebben betwist dat deze briefwisseling werkelijk een overeenkomst tot prijsverhoging vormt;

Overwegende dat de betrokken Japanse associatie en Japanse fabrikanten enerzijds beweren dat de in de brief van 10 maart genoemde verhogingen het gevolg zijn van eenzijdig genomen besluiten tot aanpassing van de monetaire pariteiten, op grond van de economische conjunctuur in Japan, en dat zij geheel los staan van de verzoeken die door hun Franse concurrenten zijn uitgesproken;

Overwegende dat de Chambre Syndicale anderzijds opmerkt dat de brief van 27 april weliswaar met name inhoudt dat nota wordt genomen van de Japanse besluiten tot prijsverhoging, maar dat hij bovendien onenigheid over de tarieven, de data van toepassing, de etappen en de praktische bijzonderheden van deze verhogingen tot uiting brengt, zodat men in deze brief geen acceptatie van het Japanse aanbod mag zien;

Overwegende dat deze uitleg niet overtuigend is omdat deze briefwisseling, gezien de onderhandelingen die eraan voorafgingen, een samenhangend en expliciet geheel vormt, dat getuigt van een wilsovereenstemming tussen partijen over een verhoging van de prijzen van Japanse lagers; dat zelfs bij ontbreken van een gedetailleerde overeenkomst inzake de bijzonderheden van de overeengekomen prijsverhoging, niet kan worden betwist dat er ten minste principiële overeenstemming heeft plaatsgevonden over zulk een verhoging;

Overwegende dat de gewraakte overeenkomst is gesloten na onderhandelingen waaraan de betrokken fabrikanten en hun respectievelijke beroepsorganisaties deelnamen en is neergelegd in een briefwisseling tussen deze beroepsorganisaties die optraden in naam van hun leden; dat het dus gaat om een overeenkomst tussen ondernemingen in de zin van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag;

3. Overwegende dat de betrokken overeenkomst, die er toe strekt, een prijsverhoging in te voeren voor in Frankrijk geïmporteerde Japanse kogellagers met het oog op een aanpassing van deze

prijzen aan die van lagers van plaatselijk fabrikaat, ten doel heeft de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt te beperken; dat zij er namelijk toe strekt de werkelijke functie van de prijsconcurrentie, de handhaving van de prijzen op het laagst mogelijke peil, te neutraliseren; dat deze beperking van de mededinging, welke uit het doel van de betrokken overeenkomst zelf voortvloeit, en de concrete gevolgen ervan, niet nader behoeven te worden geanalyseerd om vast te stellen dat artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag daarop van toepassing is; dat niettemin, zoals blijkt uit de onder punt I, 2, f, vermelde gegevens, mag worden geconstateerd dat de meeste Japanse producenten die partij zijn bij de betrokken overeenkomst inderdaad hun tarieven op de Franse markt hebben verhoogd;

Overwegende dat de aldus veroorzaakte beperking van de mededinging van bijzonder ernstige aard is, met name gezien de betekenis van de omzet die op de Franse kogellagermarkt wordt bereikt, gezien het aandeel van de Japanse import op deze markt en de positie van de betrokken ondernemingen op hun respectievelijke nationale markten en, voor enkelen van hen, op de wereldmarkt voor lagers (zie punt I, 2, b en c);

Overwegende dienaangaande dat de partijen de grote betekenis van deze concurrentiebeperking hebben betwist omdat zij slechts tarieven zou betreffen die slechts van bescheiden invloed zouden zijn op de vaststelling van de werkelijk toe te passen prijzen voor kogellagers, enerzijds wegens het soms aanzienlijke percentage van verleende kortingen en anderzijds wegens het feit dat voor de belangrijkste klanten (constructeurs) de toegepaste prijzen netto-prijzen zijn, waarover „scherp" wordt onderhandeld onafhankelijk van de tarieven;

Overwegende dat het feit dat er zeer aanzienlijke kortingen worden verleend geen wijziging brengt in de rol die de tarieven spelen omdat deze kortingen op basis daarvan worden vastgesteld; dat de producenten zelf de tarieven beschouwen als „een politieke verkoopmotor" (zie vergadering van 26 juli 1972, punt I, 1, d); dat overigens moeilijk valt in te zien waarom de belangrijkste fabrikanten van kogellagers in Frankrijk en Japan een overeenkomst hebben gesloten en in 1972 driemaal bijeen zijn gekomen indien de tarieven die de voornaamste inhoud van deze overeenkomst en deze vergaderingen uitmaken, zo zeer van iedere betekenis waren ontbloot;

4. Overwegende dat de betrokken overeenkomst de handel tussen Lid-Staten ongunstig kan beïnvloeden; dat inderdaad de werkelijke draagwijdte van de betrokken prijsverhoging afhangt van de mogelijkheid deze prijsverhoging niet alleen op de kogellagers die rechtstreeks vanuit Japan in Frankrijk worden ingevoerd te laten slaan, maar ook op invoeren van lagers van Japanse oorsprong die zich in het vrije verkeer in andere Lid-Staten bevinden; dat hierbij kenschetsend is het feit dat de aandacht van de Japanse fabrikanten werd gevestigt, met name tijdens de vergadering van 16 februari 1972 op de invoeren van Japanse lagers in transito via Duitsland, België en Nederland (zie punt I (1) a hierboven); dat bovendien, deze overeenkomst door de voornaamste Franse fabrikanten werd gesloten met het doel de prijsmededinging in Frankrijk met belangrijke concurrenten die er hun produkten geregeld uitvoeren te beperken; dat aangezien deze ernstige beperking van de mededinging zich tot het geheel van het franse grondgebied uitstrekt, het handelsverkeer tussen Frankrijk en de andere Lid-Staten zich anders kan ontwikkelen dan bij afwezigheid van de overeenkomst het geval zou zijn geweest; dat, bovendien, de betrokkenen zelf gewezen hebben op het belang van de handel in kogellagers tussen Frankrijk en andere Lid-Staten; dat dit belang eveneens blijkt uit de gegevens die hierboven onder nummer I, punt 2, sub b zij opgenomen;

5. Overwegende dat dus aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 85, lid 1, is voldaan;

III. Niet-toepasselijkheid van artikel 85, lid 3

Overwegende dat krachtens artikel 85, lid 3, de bepalingen van lid 1 van genoemd artikel buiten toepassing kunnen worden verklaard voor elke overeenkomst en elke onderling afgestemde feitelijke gedraging welke bijdraagt tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder de betrokken ondernemingen beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn of deze ondernemingen de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen;

Overwegende dat de gewraakte overeenkomst niet bij de Commissie is aangemeld; dat zij valt onder de categorie overeenkomsten bedoeld in artikel 4, lid 1, van Verordening nr. 17; dat derhalve, zolang zij niet is aangemeld, geen beschikking tot toepassing van artikel 85, lid 3, kan worden gegeven; dat de Commissie in ieder geval niet inziet op welke wijze deze overeenkomst zou kunnen leiden tot de gunstige gevolgen bedoeld in artikel 85, lid 3, en hoe zij in het bijzonder de gebruikers welk voordeel dan ook zou kunnen verschaffen,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De in 1972 door tussenkomst van hun respectievelijke beroepsorganisaties gesloten overeenkomst tussen de Franse vennootschappen SKF, Compagnie d'Application Mécaniques, S.A. en SNR, Société Nouvelle de Roulements en de Japanse vennootschappen NSK, Nippon Seiko Kaisha, NTN, Toyo Bearing Kaisha, Koyo Seiko Ltd en Fujikoshi Ltd, welke ten doel heeft de prijzen van kogellagers van Japanse herkomst op de Franse markt te verhogen en welke met name is neergelegd in de brieven van 10 maart 1972 van de Japan Bearing Industrial Association en van 27 april 1972 van de Chambre Nationale de la Mécanique de Haute Précision, vormt een inbreuk op artikel 85, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de volgende ondernemingen en ondernemersverenigingen:

SKF Compagnie d'Application Mécaniques,
1, avenue Newton, Clamart (Frankrijk);

SNR, Société Nouvelle de Roulements,
1, rue des Usines, Annecy (Frankrijk);

Chambre Syndicale Nationale de la Mécanique de Haute Précision,
71, rue Baujon, Parijs (Frankrijk);

Nippon Seiko Kaisha,
Chiyoda-Ku, Tokio (Japan);

Koyo Seiko Co. Ltd,
Minami-Ku, Osaka (Japan);

Fujikoshi Ltd,
Toyama (Japan);

NTN Toyo Bearing Co. Ltd,
Nishi-Ku, Osaka (Japan);

The Japan Bearing Industrial Association,
Shibakoen, Tokio (Japan).

Gedaan te Brussel, 29 november 1974.

Voor de Commissie

De Voorzitter

François-Xavier ORTOLI